

Sdělení

odboru environmentálních rizik a ekologických škod Ministerstva životního prostředí k vývoji repozitáře dat o environmentálních hladinách kontaminantů (především POPs) v ČR, GENASIS

Účelem tohoto sdělení je informovat o vývoji systému GENASIS (Globální informační systém o životním prostředí) určeného pro zpracování dat z monitorovacích programů o výskytu perzistentních organických polutantů (POPs) v České republice a o změnách v dokumentu „Koncepte monitoringu POPs v životním prostředí a zpracování a využití dat o POPs v ČR“. Povinnost monitorování POPs je jedním ze závazků daných Stockholmskou úmluvou o perzistentních organických polutantech, jak je podrobně uvedeno níže.

Požadavky vyplývající ze Stockholmské úmluvy

Monitoring výskytu POPs v životním prostředí vychází především ze článků 15 a 16 Stockholmské úmluvy a ze strategických dokumentů, prostřednictvím kterých je úmluva v ČR implementována tj. z „Národního implementačního plánu pro implementaci Stockholmské úmluvy v České republice“ a z „Koncepte monitoringu perzistentních organických polutantů a zpracování a využití dat o POPs v ČR“.

V roce 2010 bylo prostřednictvím smlouvy MŽP s Masarykovou univerzitou rozhodnuto, že ČR vytvoří a bude dále používat jako svůj primární nástroj pro inventury POPs elektronický systém GENASIS, který vyvíjí Masarykova univerzita. GENASIS je výkonný a moderní globální informační systém, do kterého jsou vkládány údaje o kontaminaci prostředí a lidských tkání, slouží pro uchování, sdílení, společnou prezentaci a další využití dat a umožňuje hodnocení vlivu kontaminace životního prostředí na lidské zdraví. GENASIS je rovněž zařazen do Jednotného informačního systému o životním prostředí jako přidružený informační systém. Je to nástroj, který v České republice významně přispívá k plnění úkolů vycházejících z Národního implementačního plánu v oblasti zpracování, prezentace a využívání dat o kontaminaci životního prostředí.

Na vývoji a dokončení systému GENASIS do stávající podoby spolupracovali datoví analytici Centra pro výzkum toxických látek v prostředí (RECETOX) a programátoři a analytici dat Institutu biostatistiky a analýz Masarykovy univerzity. Zajistili, aby systém dokázal zpracovávat data z monitorovacích programů, přehledně je třídil a umožňoval vytvářet výstupy pro předávání informací za ČR do pravidelných zpráv podle článku 15 Stockholmské úmluvy. Inventura výskytu POPs v ČR ve všech složkách životního prostředí se každoročně aktualizuje

a publikuje na internetových stránkách Národního centra pro toxické látky (<http://recetox.muni.cz>) a prostřednictvím informačního systému GENASIS (<http://www.genasis.cz>).

Výše uvedený dokument „Koncepte monitoringu perzistentních organických polutantů a zpracování a využití dat o POPs v ČR“ byl schválen v roce 2008 meziresortní Radou Národního centra pro perzistentní organické polutanty a nově aktualizován v říjnu 2015. Součástí Koncepte je kapitola věnovaná „Zpracování a využívání dat“ o POPs v životním prostředí a biologických matricích. Údaje jsou v ČR zpracovávány právě prostřednictvím informačního systému GENASIS. Pokračující vývoj tohoto systému a nové postupy a datové formáty požadované pro POPs odráží dokument „Zpracování a využívání dat o kontaminaci životního prostředí“ autorů Borůvková J., Šebková K., Hůlek R., Bednářová Z., Gregor J., Kalina J., Dušek L., Klánová J. z Masarykovy univerzity, který představuje výstup projektu Technologické agentury České republiky programu BETA “Vývoj systému pro hodnocení prostorových souvislostí kontaminace životního prostředí” (TB010MZP058, období leden 2013 – prosinec 2015). Dokument je součástí zprávy „O vývoji informačního systému GENASIS v roce 2015, část 3, Vývoj informačního systému GENASIS, Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí (RECETOX), Masarykova univerzita, Brno, listopad 2015, 30 s., RECETOX report č. 556“ a bude zohledněn v další aktualizaci Koncepte v roce 2016.

Dokument „Zpracování a využívání dat o kontaminaci životního prostředí“ je zveřejněn na stránkách MŽP (http://www.mzp.cz/cz/stockholmska_umluva_polutanty) v rubrice „strategické dokumenty“, ve které bude po projednání Radou Národního centra pro toxické látky zveřejněna i související aktualizace „Koncepte monitoringu perzistentních organických polutantů a zpracování a využití dat o POPs v ČR“.

Účinnost a platnost sdělení: toto sdělení nabývá účinnosti dnem 1. 2. 2016

Ing. Karel Bláha, CSc., v.r.

ředitel odboru environmentálních
rizik a ekologických škod